

R.D. Iacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

2. Timenti Dominum bene erit in extremis, & in die defunctionis suæ
benedicetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

deplorantium poenarum acerbitatem, & longam miseriarum catenam; auxiliumque implorantium, ut quantocyus liberentur. Merito sane lamentum ab eis eliciunt poenae istae gravissimae supra omnes huius mortalis vitae: angoremque ac pressuram grandem parit, quod nesciant quando sint finem accepturae, quia & unicum peccatum veniale multo potest plecti tempore. Vndique igitur opem suis accersunt lamentis, & cum magno opere iuvari possint à suis heredibus & amicis, eorum saepe coguntur deplorare ingratitude.

Hæc igitur tres sunt libri nostri mystici partes, per *Carmen, Væ, Lamentationes* designatæ: quem quidem librum per singulas suas partes comedere, ruminare, digerere, instar Prophetæ, proficuum est ad salutem. Quia inde fructuose possumus non ventrem pascere, sed mentem. Et licet forsitan in aliqua sui parte amaritudinem generet quasi sceleram, illa tamen desinet in dulcedinem melleam, & æternam tandem suavitatem parere apta erit, prout & contigit Prophetæ nostro. Cui cum dictum fuisset: *Fili hominis, viscera tua complebuntur volumine isto, quod ego do tibi*; postea fateor: *Et comedi illud, & factum est in ore meo sicut mel dulce*. Quod ipsum contigit S. Iohanni in Apoc. c. 10. post librum devoratum de manu Angeli. Licet enim ex illo amaritatus sit venter eius, in ore tamen tanquam mel dulce effectus est.

Ruminare & digerere hunc librum convenit in exequiis. Hunc porro librum ruminare, & per partes suas digerere, quando magis opportunum est, quam in funebribus & exequiis defunctorum, quando admonemur finis cunctorum hominum? Propterea dixit Sapiens: *Melius est ire ad domum luctus, quam ad domum convivii; in illa enim finis admonetur cunctorum hominum*. Quod si & convivium in funere amicorum quandoque exhibetur, attendenda est illic celestis manus exhibens hunc librum, completentem *Carmen, Væ, & Lamentum*, tanquam præcipuum ferculum, quo debet mens tunc cibari. Nam & Aegyptii dicebant olim tunc convivantiibus, in orbem circumtulisse mortuicranium, seu mortis imaginem, inclamando cuilibet: *Bibe, comedepulare, post mortem salus futurum*. Mortis quidem inculcare satagebant memoriam, cuius habebant notitiam, ipsa docente coram oculis experientia. Sed eorum quæ post mortem futura sunt, habebant incertitiam, quia sola Fides de his Christianorum animum instruit. Ergo Christianorum est ea ruminare frequenter, ac præsertim in morte charorum, ut & sibi provideant, & ipsis sibi ad cautelam per lamenta poenitentiae, ipsis ad opem, si egeant, studiosè & piè ferendam per orationes & opera misericordiae.

applicatio **Q**uis porro potest dicere de defuncto nostro, cuius exequias voris cum luctu coniunctis celebramus, cuius parti huius libri adscriptus sit? an *Væ* inlamer, an Canticum laudis perpetuæ decantetian vero adhuc inter *Lamentationes* hære-

at? Equidem piam spem concipimus, cum iam inter Beatos caelestes concinere laudes, qui in hac vita divinis laudibus oblectabatur, officia divina frequentans cum pietate, divinaque sacramenta, quique puritati conscientiae studebat, ruminans sepe tres huius libri partes, & considerans quid post hanc vitam futurum sit. Si tamen adhuc inter lamentationes ageret, obliqua peccata venialia vel ob necdum plenam satisfactionem, nos & sacrificii & suffragiis adjuvare cum possumus & aurem manumque ei præbere, ut quantocyus liberetur, &c.

Timenti Dominum bene erit in extremis & in die defunctionis suæ benedicetur.
Eccl. 1.

Absentia Timoris Dei, origo est omnis mali. Est enim Timor Dei velut frænum, quo retinemur, ne in peccata labamur. Qui hunc excutit, in omne malum & precipitium facile ruit, laxans habenas ad omnes cupiditates. Efficiturque instar equi ferocientis, sine chamo & fræno in foveam & saxa se precipitem dantis. Quapropter Psalterium, Absentia dixisset, quod homines in malum declinaverunt, quodque os eorum repletur sit maledictione, cor minus in amaritudine, lingua fraude, pedes profuso sanguine, via infelicitate, horum omnium malorum causam subijcit: *Non est timor Dei ante oculos eorum*. Vnde si ille eis adesset, tanquam frænum potens ab his omnibus præcipitiis hominem cohiberet: tanquam lanitor aut Vigil castrum animæ custodiret, ne tot vitia ingrederentur velut hostes, peruelles: tanquam sepes aut murus vineæ, tot animales passionis, cuicquæ fructuosa concucentes, vel depalcentes, arceret: tanquam Paedagogus sollicitus ad meliora urgeret.

Sicut porro absentia Timoris Dei origo est omnis mali, ita & ejus præsentia fons est omnis boni. Quapropter Tobias erudiens filium dicebat: *Fili pauperem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum*. Ideo etiam Prophetæ Hais iustus, sive timentibus Deum, bona omnia vult annuciari, dum dicit: *Dicite iusto, quoniam bene*. Et Psalmista cum dixisset: *Beati omnes, qui timent Dominum*; addit: *Labores manuum tuarum manducabis, beatus es, bene tibi erit*. Sic & Sapiens hic dicit: *Timenti Dominum bene erit in extremis, & in die benedictionis suæ benedicetur*. Ac postmodum idem repetens v. 9. absolute dicit: *Timenti Dominum bene erit*. Habent igitur energiam & emphasin hæc verba, *BENE ERIT*, sive apud Psalmistam, sive apud Sapientem, sive apud Prophetam. Quapropter vulgari nostro idiomate hominem timentem Deum & iustum, vocamus *HOMME DE BIEN*.

Quid est ergo, *Dicite iusto, quoniam bene*? Legatio quædam est, quam iustus omnibus Deus mittit, & per eam multa promittit. Quia licet valde brevis sit verborum duorum velata cortice, magnifica

MIANT

tasmen est, & bona continet in se. Nam dum, hoc
 Quomodo
 eis nunciari iubetur, QUONIAM BENE, omne
 dicatur in
 bonum eis promittitur sine limitatione, & signifi-
 ca esse bene
 catur omne genus boni eis referari in compen-
 sam; omne, quod humanum posset cor
 Exod. 33.
 Exoptare. Quapropter quod Dominus Moysi di-
 xit quondam: Ego ostendam tibi omne bonum; his
 quoque prædictis verbis censetur contineri. Sicut
 enim Deus nomen suum indicans Moysi, non alio
 Exod. 3.
 vult designari nomine quam illo, QUI EST, & per
 id vult significare, quod esse suum sit sine fine & li-
 mite, quodque sit ipsum esse æternum, immutabi-
 le perfectissimum, continens omne esse. Similiter
 cum iustus promittit quod ipsis BENE ERIT, illu-
 minatum bonum, æternum perfectissimum cen-
 setur promittere. Idem igitur est, ac si dicat: Dicite
 Rom. 8.
 timenti Deum, quod felix sit eius nativitas in hanc
 vitam, eius progressus, eius finis; quia benedictus
 est ejus introitus & exitus, vita & mors, & quæ il-
 lam subsequuntur. Rursus dicite ei, quoniam bene,
 quia ei omnia in bonum veret Deus, sive in labo-
 re, sive in requie, sive in honore, sive in ignominia,
 sive in prosperitate, sive in adversitate; quia his qui
 timent & diligunt Deum, omnia cooperantur in bo-
 num. Iterum dicite ei, quoniam bene; nam licet co-
 tus mundi series involvatur & ordo, ita ut omnia
 male succedere dicatur, ipsismet cœlis & elemen-
 tis in quandam seductis confusione, tamen ei ma-
 le esse non poterit.
 Horatium.
 Si fractus illabatur orbis,
 Impavidum ferient ruinae.
 Denique dicite ei, quoniam bene, quia nomen e-
 ius scriptum est in libro vitæ: ex quo obliterari non
 continget, atque bonum illud ei præparatum est,
 quod est super omne bonum, visio scilicet & fructio
 Dei, & à malo, quod est super omne, liber reficere-
 tur à societate Dæmonum. Bene ei erit, & ex parte
 animæ, & ex parte corporis: quia si seminatur ani-
 male, surget spirituale; si seminatur in corruptione,
 surget in incorruptione.
 Specialiter autem dicitur apud Sapientem, quod
 in isto se-
 cialiter be-
 ne erit in
 extremis.
 Eccli. 1.
 Timor Domini
 gloriatio, & lætitia
 Domini delectabitur cor,
 & dabit lætitiā, & gaudiū
 & longitudinē dierum.
 Lætificat nimirum cor in
 sine quali bonus sanguis, spemque vivam gene-
 rat animam exhilarantem, dum tor anxietates in
 extremis animam circumdant & configunt mix-
 tum cum doloribus corporis, & ad æternitatem a-
 nimam erigit, ubi longitudo dierum sine fine.
 Tunc non timent qui Deum timuerunt, sed illud
 quod scriptum est, de eis verificatur; Tunc le vare
 poteris faciem tuam absque macula, & eris stabilis,
 & non timebis. Misere quoque obvisceris & qua-
 si aquarum que præterierunt, recordaberis. Et qua-
 si meridians fulgor surget tibi ad vespertam, &
 eum te consumptum putaveris, orietis ut Luci-
 fer. Et habebis fiduciam proposita tibi se, & def-
 ritus floriger.

sus securus dormies Requistes, & non erit qui
 extereat. Cum igitur hæc omnia timenci Deum Impio malo
 tunc contingant, quam merito dicitur quod ei erit in ex-
 bene erit in extremis? E contra, qui Dei timorem tremis.
 in vita non coluerit & aluerit, timorem in-
 explicabilem concipiet in extremis, & male ei e-
 rit, lumenque deficiet quando nox aderit. Quocir-
 ca S. Gregorius lib. 18. Moral. capit. 12. expli-
 cans dicta verba; Consurget tibi meridianus ful-
 gor ad vespertam, sic loquitur: Peccatoris lumen
 in die, est obscuritas in vespere; quia in presentia
 vite felicitate atollitur, sed ad veritatis tenebris
 in fine devoratur. Iusto autem meridianus fulgor ad
 vespertam surgit, quia quanta sibi claritas maneat,
 cum jam occumbere ceperit, agnoscat. Hinc namque
 scriptum est: Timenti Deum bene erit in extremis.
 Hæc ille.
 Subjungit Sapiens: Et in die defunctiois sue be-
 nedictetur. A quibus vero timenci Deum benedictetur
 tunc temporis? Certè ab Hominibus, ab Angelis, à
 Deo.
 Primo quidem ab Hominibus, qui circuibant in
 platea plangentes, & dicentes: Vere vir bonus erat
 iste, Deus ei benedicat, requiem pacemque in æter-
 num concedas, & ad gloriam suam perducat. An non
 hoc audiamus in morte iustorum? An non hoc di-
 cimus, dum eorum monumenta pertranscundo
 conspiciamus: Certè arguuntur qui id non faciunt,
 & de illis postsumus illud Psalms usurpare: Non
 dixerunt qui præteribant, benedictio Domini super
 vos, benediximus vobis in nomine Domini. Benedi-
 cuntur quoque iusti & timenci Deum à pauperi-
 bus, erga quos se beneficos ostenderunt. Hinc il-
 lud: Splendidum in panibus benedictus, labia multo-
 rum, & testimonium veritatis illi fidele. Dici-
 tur ille splendidus in panibus, qui panem suum li-
 beraliter & hilariter communicat egenis & ami-
 cis; & hic solet benedici ore multorum, & testi-
 monium quod eius probitari & liberalitati perhi-
 beretur, fidele est, verum certum, stabileque & diu-
 turnum.
 Secundo benedictur ab Angelis, quia hi sunt
 sapientes consilarii & fortes auxiliarii, qui assistunt
 timentibus Deum usque ad extremum, ut tandem
 animam educant è corpora, & ad cælum perdu-
 cant, & illi benedicant, ac cum illa Dei benedictio-
 nes æternum prædicent. Hinc multos legimus ab
 Angelis benedictionibus & hymnis à morte in
 cælum mox deductos. Nam de Lazaro scriptum
 est: Factum est ut portaretur ab Angelis &c. De qua
 re agens S. Chrysostomus, sic ait: Factum est ut
 portaretur ab Angelis, ne saltem ambulans labora-
 ret. Portabatur post tantos labores, quia defecerat
 & portabatur ab Angelis. Non suffecerat ad portan-
 dum pauperi unus Angelus, sed propterea veniunt
 plures, ut chorum lætitiæ faciunt. Caudet unusquis-
 que Angelorum tantum omnes tangere, libenter tali-
 bus oneribus pregravantur, ac adducunt homines ad
 regna cælorum.

Timens
 Deum in
 morte sua
 benedice-
 tur à ho-
 minibus.

Psal. 12.

Eccl. 21.

Ab Ange-
 lis.

Luc. 16.

3. Ad ipso Deo. Matt. 25. Ephes. 1. Esal. 127. 4. A Sacerdotib.

Tertio benedicetur à Deo in extremo vitæ suæ, quia illud audiet: *venite benedicti Patris mei.* Qui ab eo benedictus fuit in vita, non poterit non obtinere benedictionem in morte, & post mortem, & dicere: *Benedictus Deus qui benedixit nos in omni benedictione spiritali, in caelestibus, in Christo.* Expietur quoque illud Pfaltes: *Ece sic benedictus est homo qui timet Dominum. Benedicat tibi Dominus ex Sion, & videas bona Ierusalem omnibus diebus vitæ tuæ, æternæ scilicet pacis & civitatis bona.* Denique, benedicetur homo timens Dominum à Sacerdotibus, preces & sacrificia pro ipso offerentibus; in quibus omnem ei benedictionem appetantur in virtute Sanguinis Christi & benedictæ ejus Passionis. An non ei benedicunt, dum in terram benedictam deponunt corpus cum tot benedictionibus? Vtuntur enim crucis ligno ad benedicendum defuncto, aqua benedicta, candelis benedictis, campanis benedictis, & multis aliis ceremoniis ei benedictionem omnem impertuntur.

gloria, oculosque inventum oblectans? Qui fructus ipsius, nisi divitiæ, & omnium rerum, circumcingens cum abundantia? Quoniam volucres, nisi proceres multi atque adulatores, ejus aures mulcentes? Hi vel in ramis de gurgitibus, vel sub arboris huius umbra de fructu sunt viventes. Hi omnes succisa arborē fugiunt, quia illud impletur: *Nolite confidere in Principibus, exiit spiritus eius, in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.*

Interim, tam boni, quam mali cadunt per mortem, tam humiles arbores, quam sublimes, tam fructuosas, quam steriles. Quam vis has sapius contingant ante tempus cadere, & excindi providentia maritum, & vi celesti, dicente Ecclesiaste: *Ne impie agas Ecclesiastum non moriaris in tempore non tuo.* Quocirca dicebat eleganter S. Chrysologus hac de re agens serm. 196. Instructuosa arbor intricata cepit, nec casta, exhaurit terræ vires, cultorem conficit damno afficit cædio possidentem, ac si excindere eam lucum est. Sic homo qui nature donum, minus animæ, rationis beneficium, excellentiam sensus iudicium mentis, artis industriam, culturæ bonum per steriles & inopes actus evertit, occupat, gloriæ meritis, auctori fructum, cultori gratiam negat, at amittit. Sicut arbor è terra, sic iste è vita meretur excindi, data. Et sicut in secunda arbor, si fuerit in vinea, dum fundit mortiferam subiectis viribus umbram, inimica non sibi sibi, sed etiam palmitibus suis fructuosis: ita homo defes & ignavus, si præsit populis, non sibi soli sit noxius, sed multis, dum sequentes se suo vitiat & perdit exemplo. Hec ille.

applicatio

Defunctus N. cuius exequias celebramus, vis fuit timens Deum, coram ipso, & coram proximo iulle conversans, erga pauperes misericors. Bene ergo ei fuisse in extremis confidimus, & ideo cum in die defunctionis benedicimus, & testimonium ei bonum dant omnes: unde & benedictionem ab Angelis, atque à Domino percipisse, existimamus, & ex toto certe corde optamus &c.

LECT. 3.

Si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit. Eccle. 11.

Homo arbori comparatur. Esal. 17. Matt. 3.

Frequenter in sacris litteris homo arbori comparatur. Vnde illud de bonis scriptum est: *Erit tanquam lignum quod plantatum est secum decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo.* De malis autem pronunciat Dominus: *Omnis arbor que non facit fructum bonum, excindetur, & in ignem mittetur.* Generaliter autem hic, tam de bonis, quam de malis dicit Ecclesiastes: *Si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit.* Inevitabilem autem hinc noveris conditionem his verbis vult insinuare Sapiens, Quasi dicat: Sicut arbor non potest semper in virore esse, sed aliquando debet concidere vel antiquitate putrefacta vel impulsu ventorum eradicata, vel manu hominum. Sic homo non potest perpetuo vitam servare, sed cadat tandem necesse est, vel ex defectu naturalis senii, vel ex violentia morbi, vel aliunde ei innoxia vi, qui eum excindat.

1. Tim. 4.

Hinc illud: *Succidite arborem, & præcidite ramos eius excutite folia: & dispergite fructus eius, fugiant bestie que subter eam sunt, & volucres de ramis eius.* Monarcha erat, de quo hic agitur, Arbor itaque procerâ usque ad caelum, quia post Deum nullus sublimior, Quam vero eius folia, nisi venas eius.

Dicamus ulterius: Quod sicut lignum dum cadit, ad partem Aquilonarem cadit, vel Australem, cadit ad ita & homo: quia scilicet moritur vel in statu peccati & damnationis, vel in statu gratiæ & salutis. vel Aquilo in malum more loquendi Scripturæ sacræ sic homo sumitur, quapropter statum damnationis designat, statum per Ab Aquilone penditur omne malum. Dæmon, qui cæci & omnis malitiæ & damnationis caput est, per Regem Babylonis designatur & ipse se in lateribus Ariorum, quilonis sedere gloriatur. Populi quoque gentium in bonum sumitur, quapropter designat statum salutis, gratiæ & salutis. *Deus ab Austro venit,* ait Prophetas. Item Domino dicimus: *Convertite, Domine, captivitatem nostram, sicut torrens in Austro.* Hoc est, convertite captivos nostros, & reducite in patriam, eosque exhilara, sicut torrens flante Austro terram convertit & exhilara copia aquarum, quas Austro calore suo solvens glaciem & liquans nivem procreare & inducere solet. Sic dicitur: *Surgite Aquilo, & veni Austro, perfla fornum meum, & fluent aromata illius.* Hoc est, discende tu, à Aquilo frigide, qui omnia indurata & exlicca, veni, & Austro, qui omnia benigno flatu tuo facis spirare in odorem suavitatis, & fluere cum iocunditate. Itaque æque cadunt boni & mali, electi & reprobi.